

CONCEPT JAARVERSLAG KSGV 2017

1. Samenstelling bestuur

De samenstelling van het KSGV-bestuur was in het verslagjaar als volgt:

1. prof. dr. M.H.F. van Uden (voorzitter), klinisch psycholoog en psychotherapeut, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychologische aspecten' en gewoon hoogleraar religiepsychologie aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Tilburg (1989, eerstvolgende periodieke aftreding op 31 december 2020);
2. prof. dr. A.W. Braam (vice-voorzitter), psychiater en opleider bij Altrecht geestelijke gezondheidszorg in Utrecht, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychiatrie' aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht; (2012, 31 december 2020);
3. dr. C.G. Vergouwen (penningmeester), godsdienst- en pastoraalpsycholoog, staflid Karmelitaans Centrum voor Spiritualiteit te Haarlem (2004, 31 december 2021);
4. drs. A.L.W. van Loenen (secretaris), theoloog, geestelijk verzorger bij Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg (2008; 31 december 2020);
5. prof. dr. T.H. Zock, theoloog en godsdienstpsycholoog, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de geestelijke verzorging' aan de Rijksuniversiteit Groningen (2005; 31 december 2020);
6. prof. dr. J. Dezutter, religie- en zingevingspsycholoog, onderzoeksprofessor aan de KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen) (2013, 31 december 2020).
7. prof. dr. H. (Herman) Westerink, godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstfilosofie, Center for Contemporary European Philosophy, projectleider "Maatschappelijke spiritualiteit" aan het Titus Brandsma Instituut, Radboud Universiteit Nijmegen en bijzonder gasthoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse' vanwege het KSGV aan de KU Leuven (23 januari 2015, 31 december 2021).
8. prof. dr. J.Z.T. Pieper, cultuur- en godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstpsychologie Universiteit van Tilburg en bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten' vanwege het KSGV aan de Universiteit van Tilburg (27 november 2015, 31 december 2021).

2. Samenstelling van de redactiecommissie

De samenstelling van de redactiecommissie was als volgt.

1. prof. dr. M.H.F. van Uden (sedert 1988; voorzitter);
2. drs. A.G.A. van Heeswijk (1992);
3. mw. dr. C.G. Vergouwen (2001);
4. prof. dr. J.Z.T. Pieper (2014);
5. dr. H. Westerink (2015);
6. mw. dr. M.M.E. Vroon-van Vugt, redactiesecretaris (2015).

3. Secretariaat

Dr. M.M.E. Vroon-van Vugt, theoloog, is parttime (50%) in dienst als studiesecretaris.

4. Financiële administratie

De salarisadministratie is vanaf 2017 ondergebracht bij administratiekantoor Buro Bilan in Tilburg. Ook de samenstelling van de jaarrekeningen wordt door dezelfde organisatie verricht. De dagelijkse financiële administratie werd door de studiesecretaris in overleg met de penningmeester verzorgd.

5. Aantal leden en donateurs

Op 31 december 2017 stonden 986 leden en donateurs ingeschreven, waaronder vier jongerenleden. Dit betekende een daling met 99 inschrijvingen, tegen minus 75 in 2016, minus 89 in 2015, minus 161 in 2014 en minus 87 in 2013.

Er meldden zich 15 nieuwe leden aan, tegen 15 in 2016, 26 in 2015, 29 in 2014 en 32 in 2013. Een aantal van 114 werd uitgeschreven, waaronder 18 vanwege overlijden.

6. Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2017 vijfmaal. Ook dit jaar stond de voorbereiding van de studiebijeenkomsten in Nederland en in Vlaanderen centraal. Daarnaast boog het bestuur zich over de volgende onderwerpen:

- beleidsplanning vanaf 2017, inclusief de financiële gevolgen als gevolg van een veranderend leden- en donateursbestand;
- continuering en uitbreiding van de bijzondere leerstoelen;
- intensivering van de contacten met verwante organisaties in Nederland en Vlaanderen;
- evaluatie van de beide studiebijeenkomsten;
- voorbereiding algemene ledenvergadering;
- overige huishoudelijke verenigingstaken.

7. Bijzondere leerstoelen vanwege het KSGV

7.1 Universiteit van Tilburg

De bijzondere leerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychologische aspecten’ wordt sinds 1 oktober 1994 in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Marinus H.F. van Uden. De bijzondere leerstoel was tot 31 december 2013 ondergebracht bij de Faculteit Geesteswetenschappen, Departement Cultuurwetenschappen van de Universiteit van Tilburg, en is sedert 1 januari 2014 gevestigd binnen de Tilburg School of Theology. Vanaf 1 september 2009 vervult de leerstoelhouder naast de bijzondere KSGV-leerstoel de gewone leerstoel religiepsychologie aan de Universiteit van Tilburg. Ook werkt hij als vrijgevestigd klinisch psycholoog-psychotherapeut te Heerlen.

De Commissie van Toezicht rond de bijzondere leerstoel bestond uit de leden: prof. dr. Jos Corveleyn (KU Leuven), dr. Frans Derks, voorzitter (KSGV), mw. prof. dr. Hans Alma (KSGV), prof. dr. Staf Helleman (UvT) en prof. dr. Marcel Sarot (UvT). De ‘Stichting Levensbeschouwing en Geestelijke Volksgezondheid’ (SLGV) is belast met het verwerven en beheren van geldmiddelen ten behoeve van de leerstoel. Het bestuur van de SLGV wordt gevormd door dr. Frans Derks (voorzitter), drs. Guus van Loenen (penningmeester) en dr. Miranda Vroon-van Vugt (secretaris).

Het jaarverslag over het collegejaar 2016-2017 van de bijzonder hoogleraar werd door de Commissie van Toezicht goedgekeurd. Het volledige jaarverslag is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.2 Rijksuniversiteit Groningen

De bijzondere leerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor het domein van de geestelijke verzorging’ is ingesteld door het KSGV en wordt ondersteund door de *VVP – beweging voor eigentijds geloven*. Per 1 november 2005 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door mw. dr. T.H. Zock. De leerstoel is ondergebracht bij de basiseenheid Godsdienstfilosofie en godsdienstpsychologie van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen.

Het curatorium van de bijzondere leerstoel bestaat uit de leden: prof. dr. C.K.M. von Stuckrad (Rijksuniversiteit Groningen) (vanaf 4 december 2017 opgevolgd door prof. dr. M. Popovic-Rijksuniversiteit Groningen), prof. mr. dr. A.R. Mackor (Rijksuniversiteit Groningen) en prof. dr. M.H.F. van Uden (voorzitter curatorium, Universiteit van Tilburg). De ‘Stichting Geestelijke Verzorging en Geestelijke Gezondheid’ (SGV&GG) is belast met het verwerven en beheren van geldmiddelen ten behoeve van de leerstoel. Het bestuur van de SGV&GG wordt gevormd door dr. F.C.H. Derks (voorzitter), W.C.M. Jumelet AC (penningmeester) en dr. M.M.E. Vroon-van Vugt (secretaris).

Het meest recente jaarverslag (2016-2017) is op de website van het KSGV te raadplegen.

7.3 Universiteit voor Humanistiek

De bijzondere leerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychiatrie’ is vanwege het KSGV in samenwerking met Altrecht GGZ bij de

Universiteit voor Humanistiek in Utrecht gerealiseerd. Altrecht GGZ, de Universiteit voor Humanistiek en het KSGV beogen met deze leerstoel de wetenschappelijke kennis op het gebied van levensbeschouwing en psychiatrie verder te ontwikkelen en daarmee bij te dragen aan een humane kwaliteitszorg.

Met ingang van 1 oktober 2012 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. A.W. Braam, psychiater bij de crisisdienst Utrecht en opleider psychiatrie bij Altrecht GGZ.

De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een curatorium met als leden: dr. Frans Derks; prof. dr. Carlo Leget, hoogleraar Zorgethiek en begeleidingswetenschappen, en bijzonder hoogleraar palliatieve zorg aan de Universiteit voor Humanistiek; en prof. dr. Rien van Uden (voorzitter). Het volledige jaarverslag over 2016-2017 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.4 Universiteit van Tilburg

De bijzondere leerstoel 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten' is vanwege het KSGV bij de Universiteit van Tilburg gerealiseerd. De leeropdracht luidt "Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten" en betreft de wetenschappelijke doordenking van het belang van zingevingsvraagstukken, zoals die zich in de huidige maatschappij en cultuur voordoen. De stoel is ondergebracht bij het departement Praktische Theologie en Religiewetenschappen van de School of Catholic Theology van de Universiteit van Tilburg.

Per 1 september 2015 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Joseph Z.T. Pieper, cultuur- en godsdienstpsycholoog en universitair docent godsdienstpsychologie Universiteit van Tilburg.

De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een curatorium met als leden: prof. dr. Rien van Uden (voorzitter); prof. dr. Marcel Sarot, hoogleraar fundamentele theologie en decaan van de Tilburg School of Catholic Theology; prof. dr. Staf Hellemans, hoogleraar religiesociologie aan de Tilburg School of Catholic Theology; mevr. dr. Lia Vergouwen. Het jaarverslag over 2016-2017 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.5 Katholieke Universiteit Leuven (Vlaanderen)

De bijzondere gastleerstoel 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse' is vanwege het KSGV bij de Katholieke Universiteit Leuven gerealiseerd. De leeropdracht luidt "Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse" en betreft de wetenschappelijke doordenking van de cultuurhistorische plaats van de psychoanalyse en haar theorievorming over spiritualiteit, mystiek en pathologie; alsook de vraag naar de wijze waarop de toegepaste psychoanalyse opnieuw vruchtbaar gemaakt kan worden voor het verstaan van de relatie tussen levensbeschouwing en geestelijke gezondheid. De stoel is ondergebracht bij de onderzoekseenheid Pastoraaltheologie en Empirische Theologie van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven.

Per 1 oktober 2016 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Herman Westerink, godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstfilosofie, Center for Contemporary European Philosophy, projectleider "Maatschappelijke spiritualiteit" aan het Titus Brandsma Instituut, Radboud Universiteit Nijmegen.

De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een Commissie van Toezicht met als leden: prof. dr. Rien van Uden (voorzitter); mevr. dr. Lia Vergouwen; drs. Guus van Loenen; prof. dr. Mathijs Lamberigts, decaan van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven); prof. dr. Anna Vandenhoeck, voorzitter van het Academisch Centrum voor Praktische Theologie (KU Leuven); prof. dr. Joris Geldhof, coördinator van de Onderzoekseenheid Pastoraaltheologie en Empirische Theologie (Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, KU Leuven). Het jaarverslag over 2016-2017 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

8. Studiebijeenkomsten 2017

Utrecht – De jaarlijkse studiedag van het KSGV vond in samenwerking met het Titus Brandsma Instituut (Nijmegen) plaats op vrijdagmiddag 17 februari in Utrecht. Het thema

luide: *Geestelijk gezond? Karl Jaspers: psyche en grenservaring*. De voorbereidingscommissie van deze studiedag vond dat het goed was om het werk van de Duitse psychiater-filosoof Karl Jaspers (1883-1969) centraal te stellen in zijn actuele betekenis zowel voor de psychiatrie als voor de geestelijke verzorging.

De laatste jaren hebben ervaringsdeskundigen vanuit de psychiatrie gevraagd om een andere benadering dan alleen de biologisch-psychiatrische. Zij pleiten voor een eerherstel van de mens als geestelijk wezen, waarmee ook de rol en betekenis van geestelijke verzorgers weer meer gewicht krijgt. Die dienen zich tegenwoordig regelmatig te verantwoorden voor de toegevoegde waarde van hun werk. De ideeën van Karl Jaspers kunnen ook voor hen van belang zijn. De studiedag had als doel om kernpunten uit het gedachtegoed van Jaspers te presenteren en toe te passen op de hedendaagse psychiatrische diagnostiek en zorg.

Als sprekers traden op: dr. C.F.A. Milders, psychiater, oud-opleider bij Lentis en voormalig redacteur van het *Tijdschrift voor Psychiatrie*; prof. dr. G. Glas, psychiater en filosoof, als psychiater en opleider verbonden aan de Dimence Groep (Zwolle) en als filosoof aan de faculteit geesteswetenschappen (Dooyeweerd leerstoel voor christelijke filosofie) en aan het VUmc, afdeling anatomie en neurowetenschappen (hoogleraar filosofie van de neurowetenschappen); dr. M. Polman, docent Nederlands en filosofie aan het Stedelijk Gymnasium Nijmegen, organisator van activiteiten vanuit 'Wie weet! Praktijk voor filosofie, religie en literatuur', en auteur van de scriptie 'Over grenzen. Een ontmoeting tussen de geestelijke verzorging en Karl Jaspers' (2015) als afsluiting van de master Geestelijke Verzorging; en ten slotte prof. dr. M. Walton, theoloog en dichter. Hij is bijzonder hoogleraar geestelijke verzorging aan de Protestants Theologische Universiteit te Groningen. De dagvoorzitter was prof. dr. H. Westerink, godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstfilosofie, Center for Contemporary European Philosophy, projectleider "Maatschappelijke spiritualiteit" aan het Titus Brandsma Instituut, Radboud Universiteit Nijmegen en bijzonder gasthoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse' vanwege het KSGV aan de KU Leuven

Er namen 80 personen deel aan deze middag. De studiedag werd door de volgende beroepsverenigingen geaccrediteerd:

- de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP);
- Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers (SKGV);
- de Nederlandse Vereniging voor Psychologen voor de Herregistratieregeling Eerstelijnspsychologie (Eerstelijnspsycholoog NIP);
- de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen (FGZP), voor Klinisch Psycholoog (BIG).

Leuven – De studiedag die op donderdag 30 maart was georganiseerd in samenwerking met UCSIA Antwerpen met als thema *Psychisch lijden, zingeving en interculturaliteit*, een studiedag rondom prof. dr. Kathleen J. Greider uit de Verenigde Staten, ging helaas niet door wegens familieomstandigheden van de hoofdsprekerster. Er zijn plannen deze studiedag op een later tijdstip alsnog te laten plaatsvinden.

9. Externe contacten en advisering

Met de VVP – beweging voor eigentijds geloven, wordt contact onderhouden rond de bijzondere leerstoel in Groningen.

Het KSGV heeft met een aantal verwante organisaties op het terrein van religie en geestelijke gezondheid verdergaand overleg gevoerd over het samenwerken in federatieverband. Sinds 2015 onderhoudt het KSGV contacten met deze organisaties in de Federatie voor Zingeving en Geestelijke Gezondheidszorg (FZGG). De FZGG geeft middels een website de informatie over het KSGV en de andere deelnemende organisaties verder bekendheid.

10. Redactiecommissie

Het leeuwendeel van het werk van de redactiecommissie wordt per e-mail afgehandeld. Daarnaast kwam de redactiecommissie viermaal in vergadering bijeen. Zij redigeerde en produceerde twee KSGV-publicaties: de reeksuitgaven 1) *Een prachtige dans. De therapeutische afstemming van afstand en nabijheid in het werk van Carl Rogers, Martin Buber en Henri Nouwen*; 2) *Geestelijk gezond? Karl Jaspers – psyche en grenservaring*.

Van KSGV-publicaties verschenen – naast tal van verschijningsberichten zonder inhoudelijke

bespreking – in 2017 de volgende recensies:

- 2-90: *Een prachtige dans. De therapeutische afstemming van afstand en nabijheid in het werk van Carl Rogers, Martin Buber en Henri Nouwen*
Volzin september 2017, p.55.
- 2-89: *Zin buiten beeld? Zorg voor zinzoekers vandaag*
Volzin april 2017, p. 55;
Psyche juni 2017, nr. 29(2), p. 42.
- 2-79: *Eindigheid in de geestelijke gezondheidszorg*
Pastorale Perspectieven maart 2017, nr. 174, p. 31-32.

11. Verkoop publicaties

In het verslagjaar werden door 204 bestellers in totaal 283 publicaties dan wel kopieën van uitverkochte publicaties afgenomen (2016 = 309; 2015 = 309 publicaties; 2014 = 521 publicaties; 2013 = 406; 2012 = 571; 2011 = 719). Daarvan werden 32 exemplaren (2016 = 20; 2015 = 19; 2014 = 43; 2013 = 31; 2012 = 69; 2011 = 54) via de boekhandel besteld.

Door 103 personen werden in totaal 103 digitale kopieën van oudere KSGV-publicaties aangevraagd. De drie meest gevraagde titels waren *Leren omgaan met zingevingsvragen*, *Afscheidsrituelen in psychotherapie* en *Als een heilige tekst*.

Aan Dedicon, voorheen de Federatie Nederlandse Blindenbibliotheken, werden volgens eerdere afspraak digitale bronbestanden van KSGV-publicaties gezonden ten behoeve van mensen met een leesbeperking.

12. Ledenwerving

Aankondigingen van nieuwe publicaties en studiebijeenkomsten van het KSGV worden standaard per e-mail aan bestaande relaties verzonden. Voor afzonderlijke studiebijeenkomsten of publicaties werden tussen de 2.000 en 3.000 aankondigingen verzonden. Alle mailingen bevatten een uitnodiging om KSGV-lid of -donateur te worden.

dr. M.M.E. Vroon-van Vugt, studiesecretaris KSGV, 1 juli 2018